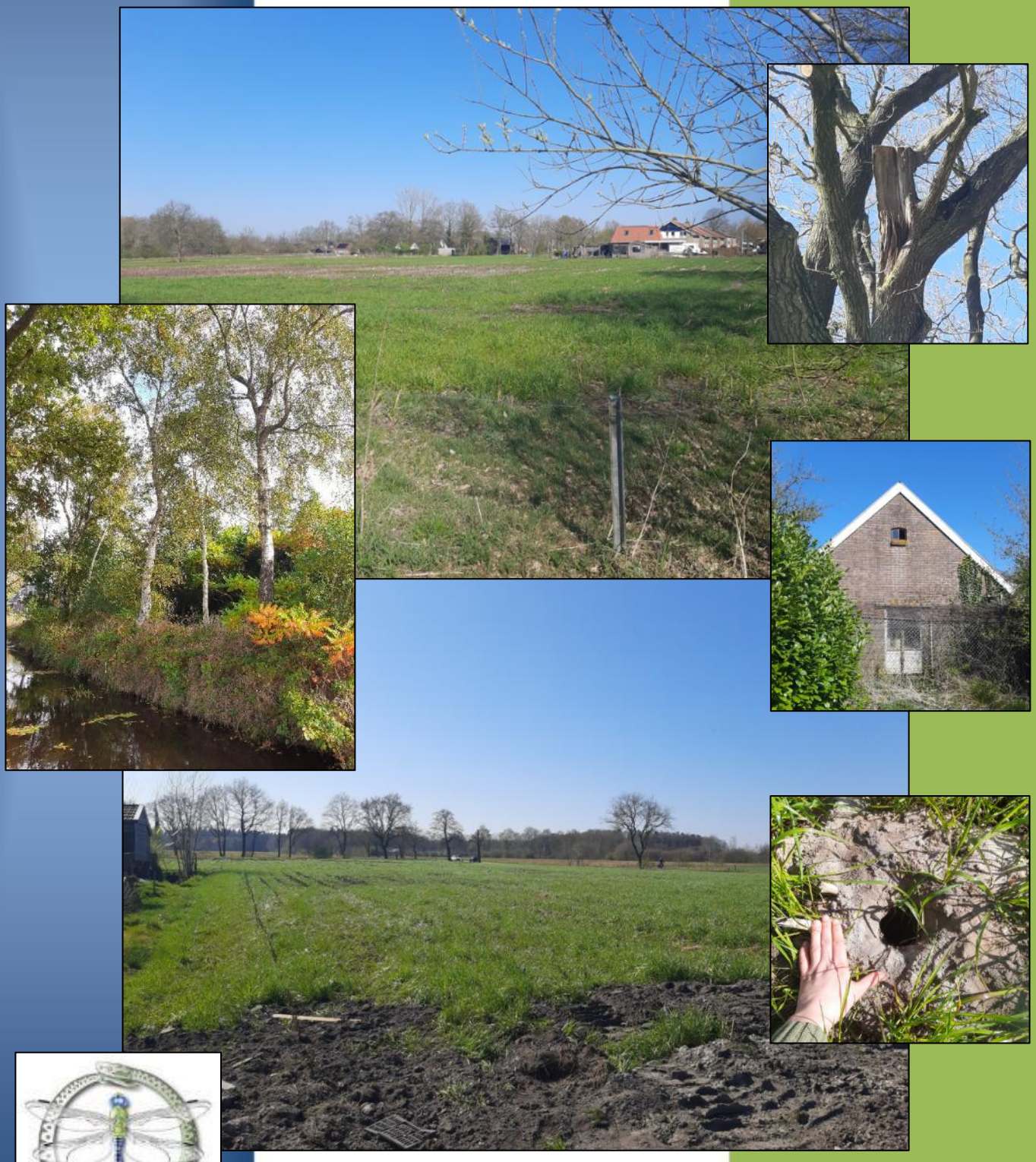
2026

Actualisatie Quickscan Ecologie

Inclusief nader onderzoek kerkuil en das

Realisatie woningen Haulerveld te Haulerwijk

FaunaX

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.
Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden
085 303 56 33
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Actualisatie Quickscan Ecologie
Inclusief nader onderzoek kerkuil en das
Realisatie woningen Kerkstraat te Haulerwijk

Leeuwarden, februari 2026

In opdracht van:
Buitenplans Projectontwikkeling B.V.

Uitvoering:
Bureau FaunaX B.V.

Veldwerk en rapportage:
Dhr. J. Groen
Mevr. A. Reitsema

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied.

© Bureau FaunaX B.V. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX B.V. (2026). Actualisatie Quickscan Ecologie - Inclusief nader onderzoek kerkuil en das - Realisatie woningen Kerkstraat te Haulerwijk. Rapport 2025-0232. Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX B.V., verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. De geldigheid van deze rapportage bedraagt maximaal drie jaar. Gegevens die afkomstig zijn uit de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) mogen niet zonder toestemming van BIJ12 worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

1.1 Aanleiding 1

1.2 Doel 2

1.3 Onderzoeksopzet 2

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen 3

2 RESULTATEN QUICKSCAN 6

2.1 Flora 6

2.2 Vogels 6

Jaarrond beschermde vogelnesten 6

2.3 Zoogdieren 11

Vleermuizen 11

Overige zoogdieren 13

2.4 Reptielen 19

2.5 Amfibieën 19

2.6 Vissen 20

2.7 Ongewervelden 20

2.8 Gebiedsbescherming 21

Stikstofgevoeligheid 21

2.9 Houtopstanden 21

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES 22

3.1 Overzicht beschermde soorten 22

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen Quickscan 23

3.3 Effectbespreking en aanbevelingen nader onderzoek 24

3.4 Overzicht vervolgstappen 25

4 LITERATUUR EN BRONNEN 26

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING ..... - 1 -

Omgevingswet - Soortbescherming ..... - 1 -

Omgevingswet - Gebiedsbescherming ..... - 4 -

Omgevingswet - Houtopstanden ..... - 5 -

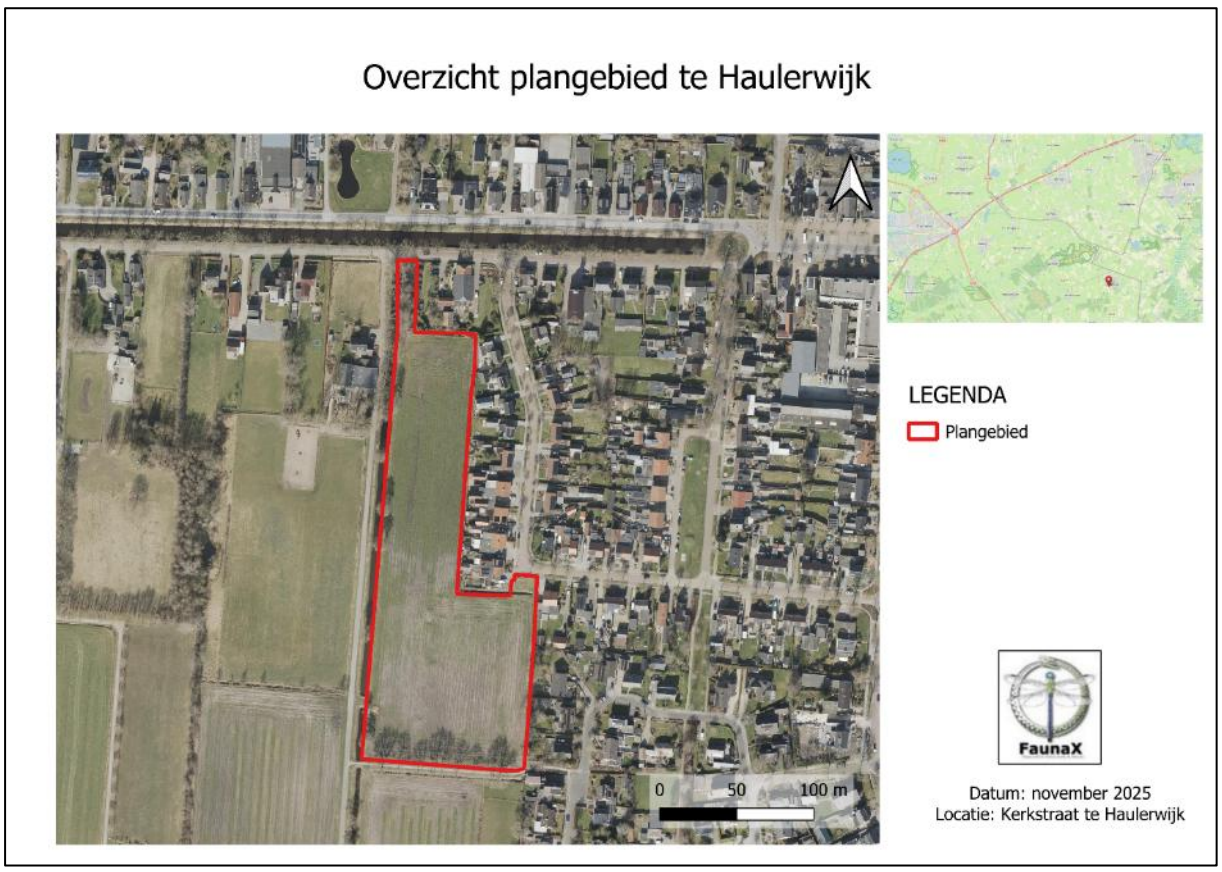
1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens circa 35 woningen te realiseren langs de Kerkstraat te Haulerwijk (Figuur 1.1). Ruimtelijke plannen zoals deze dienen te worden beoordeeld op uitvoerbaarheid, onder meer in relatie tot de natuurwetgeving van de Omgevingswet.

Zo dient te worden onderzocht of er sprake is van effecten op wettelijk beschermde soorten flora en fauna en/of natuurgebieden (Natura 2000, NatuurNetwerk Nederland, weidevogelgebieden en/of ganzenfoerageergebieden) en houtopstanden als gevolg van de uitvoering van het project. Om hierin inzicht te krijgen wordt in eerste instantie een ecologische Quickscan uitgevoerd. Bij dit onderzoek wordt een inschatting gemaakt van de (mogelijk) binnen de invloedssfeer van het project aanwezige beschermde natuurwaarden en de effecten van de voorgenomen plannen op deze waarden.

Voor meer informatie over de Omgevingswet (Ow) en de handelswijze wordt verwezen naar Bijlage I.

Figuur 1.1: Het plangebied (rood omlijnd) te Haulerwijk.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling geeft, voor zover mogelijk, antwoord op de volgende vragen:

1. Komen binnen het plangebied (habitat van) onder de Omgevingswet beschermde soorten voor?
2. Komen binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde natuurgebieden en/of houtopstanden voor?
3. Wat zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden op deze beschermde (leefgebieden van) soorten, houtopstanden en beschermde gebieden, zowel tijdens de realisatie als na afloop hiervan?
4. Voor welke soorten en hun leefgebied wordt de wet mogelijk overtreden en in hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
5. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkomen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in Hoofdstuk 4.

1.3 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Buitenplans Projectontwikkeling B.V. heeft Bureau FaunaX B.V. het planvoornemen door middel van een ecologische Quickscan getoetst aan de natuurwetgeving. Deze Quickscan heeft bestaan uit een bureaustudie en een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een ecologische Quickscan of beoordeling is meestal de eerste stap van ecologisch onderzoek en is bedoeld om een inschatting te maken van de mogelijke effecten op eventueel aanwezige beschermde flora en fauna en/of natuurgebieden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Het veldonderzoek voor deze Quickscan is uitgevoerd op vrijdag 4 april 2025 met een temperatuur van 14 °C, een zwakke wind uit het noordoosten, onbewolkt en zonder neerslag. Het veldbezoek voor de actualisatie van de Quickscan is uitgevoerd op woensdag 15 oktober met een temperatuur van 14 °C, een zwakke wind uit het noordwesten, met bewolking en geen neerslag. Deze veldbezoeken bestonden uit een visuele inspectie van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (of sporen van) beschermde soorten en op de eventuele aanwezigheid van geschikt leefgebied van deze soorten.

Het nader onderzoek naar das en kerkuil is uitgevoerd op 21 mei 2025 met een temperatuur van 15°C en zwakke noordwesterwind, bewolkte en geen neerslag. Het nader onderzoek kerkuil bestond uit een visuele inspectie van de mogelijke vaste nest- en rustplaats van kerkuil, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (sporen van) kerkuil. Het nader onderzoek naar das heeft bestaan uit een visuele inspectie van het plangebied en de directe omgeving van het plangebied, waarbij is gelet op de aanwezigheid van (sporen van) das en het in kaart brengen van geschikt leefgebied van das.

Gebieden - Natura 2000

Behalve dat onderzocht wordt welke soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden kunnen voorkomen, wordt ook gecontroleerd of er sprake kan zijn van negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt middels een grove analyse op basis van de geplande werkzaamheden en de relevante afstand tot de meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden
Onder de Omgevingswet worden ook houtopstanden beschermd. Er wordt gecontroleerd in welke mate er sprake is van kap en of hier een meld- en/of herplantingsplicht aan de orde kan zijn.

Overige gebiedsbescherming
Naast de Omgevingswet zijn er nog meer regelgevingen die ingaan op het beschermen van de natuur in Nederland. Dit zijn veelal provinciale stukken, al dan niet als uitvoeringsorgaan vanuit rijksbeleid. Het gaat hierbij om regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland, ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. Deze toetsing stipt kort aan of er sprake kan zijn van een conflict tussen de provinciale regelgevingen en het geplande initiatief.

Stikstof
Door diverse recente juridische uitspraken speelt de regelgeving rondom stikstof een rol bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit hangt samen met de hoge stikstofdepositiewaarden in Nederland, die een negatief effect kunnen hebben op instandhoudingsdoelstellingen in het kader van Natura 2000-gebieden. Er wordt een inschatting gemaakt of er eventueel een AERIUS-berekening benodigd is.

1.4 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied bestaat uit een perceel dat momenteel afwisselend dient als maisakker of grasland (Figuur 1.2). Het perceel wordt regelmatig bemest en er worden pesticiden ingezet (bron: Atlas Leefomgeving Gewaspercelen). Het perceel bestaat grotendeels uit resten van maisstengels en maiskolven in combinatie met grazige vegetatie. Het perceel worden vrijwel volledig omringd door watergangen, waarvan de Dollerwijk aan de westzijde van het plangebied het diepst en breedst is. De Dollerwijk reikt van de Haulerwijkstervaart tot aan het Blauwe bos. De greppels langs de bestaande bebouwing stonden ten tijde van het veldbezoek droog en zijn ondiep. Ook de sloot aan de zuidzijde van het plangebied stond destijds droog. Deze greppels en de zuidelijke sloot zullen hierna “greppels” genoemd worden.

Verder bevat het perceel enkele bomen van verschillende leeftijden. De meeste bomen bevinden zich echter net buiten het plangebied. De directe omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Haulerwijk, agrarische percelen en houtwallen. Op 450 meter afstand ligt het Blauwe Bos ten zuiden van het plangebied. Verder wordt het plangebied op grotere afstand omgeven door verschillende bosrijke gebieden en natuurgebieden, zoals het Fochteloërveen, het Drents-Friese Wold, Bakkeveense Duinen, Zuursche Duinen en Duurswouderheide.

Het planvoornemen (Figuur 1.3) bestaat uit het realiseren van circa 35 woningen binnen het plangebied. Hier worden wegen naartoe aangelegd en parkeerplaatsen gerealiseerd. Daarnaast worden er groene bufferzones gecreëerd. De huidige greppels worden verplaatst, verdiept en/of verbreed om te dienen als sloten. Ook worden er wintergroene inheemse hagen aangeplant tussen de bestaande en de toekomstige woningen. Verder worden er nieuwe bomen aangeplant verspreid door het plangebied. De bomen in het meest noordelijke deel van het plangebied worden gekapt, zodat hier een toegangsweg gerealiseerd kan worden. Dit betreft berken en opslag. Voor elke boom die gekapt wordt, wordt er één boom teruggeplant.

Figuur 1.2: Impressie van het plangebied.

Figuur 1.3: Planvoornemen realisatie woningen Kerkstraat te Haulerwijk (Bron: Buitenplans Projectontwikkeling B.V.).

2 RESULTATEN QUICKSCAN

2.1 Flora

De vegetatiestructuur binnen het plangebied werd grotendeels gedomineerd door grassen, met name Engels raaigras. Hiertussen werden soorten aangetroffen als hondsdraf, paardenbloem, fluitenkruid, brandnetel, melkdistel en hoornbloem (Figuur 2.1). Tijdens het veldbezoek werden geen beschermde plantensoorten aangetroffen, noch is het geschikte (voedselarme) biotoop hiervoor aanwezig. De onder de Omgevingswet beschermde plantensoorten stellen veelal kritische eisen aan hun standplaatsen. Aan deze eisen wordt binnen het plangebied niet voldaan. De omstandigheden zijn te voedselrijk.

Figuur 2.1: Impressie vegetatiesamenstelling binnen plangebied.

- De aanwezigheid van beschermde plantensoorten kan uitgesloten worden op basis van habitateigenschappen.

2.2 Vogels

Jaarrond beschermde vogelnesten

Roofvogels en uilen

Nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn bevinden zich over het algemeen in volgroeide bomen en/of bossen, zoals ooievaarsnesten en horsten van roofvogels. Vaak worden oude kraaien- of eksternesten gebruikt door roofvogels en uilen. In de directe omgeving van het plangebied (<5 km) zijn recent (<5 jaar) de volgende jaarrond beschermde roofvogels en uilen waargenomen die in bomen tot broeden komen: boomvalk, bosuil, buizerd, havik, oehoe, ooievaar, raaf, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, torenvalk, wespendief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw (bron: NDFF). Rondom het plangebied liggen diverse natuurgebieden waar de meeste waarnemingen zijn van de hiervoor genoemde soorten. Enkele van deze soorten zijn waargenomen in Haulerwijk.

Bomen binnen en vlak buiten het plangebied zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van boomnesten. De bomen binnen het plangebied zijn relatief oud, zoals een eik van circa 100 jaar oud. Er is een tak aangetroffen in de zuidelijke houtwal net buiten het plangebied die ingerot lijkt te zijn (Figuur 2.2). Bosuil broedt in holle bomen in zowel open en gemengde bossen evenals op boerenerven en groene woonwijken met oude bomen.

De bosuil is roepend aangetroffen bij de westelijk gelegen boerderij en meerdere malen waargenomen in het Blauwe Bos. Mogelijk broedt de bosuil in de betreffende holle tak. Nesten van bosuil zijn jaarrond beschermd in provincie Fryslân en mogen niet vernield of verstoord worden zonder omgevingsvergunning. De boom wordt niet gekapt of vernield binnen het planvoornemen. Daarnaast blijft er in de toekomstige inrichting een brede groenstrook aanwezig. Echter hebben uilen tijdens het broedseizoen een gemiddelde bufferzone van 450 meter nodig (bron: Vogelbescherming). Binnen het planvoornemen kan deze bufferzone niet aangehouden worden. Significant negatieve effecten op een broedende bosuil als gevolg van het planvoornemen in de vorm van verstoring kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

Verder is er aan de zuidwestkant van het plangebied een boom aangetroffen met meerdere spechtenholen en foerageergaten. Onzes inziens betreft het hier spechtengaten van grote bonte specht, waarvan de nesten in de provincie Fryslân geen jaarronde bescherming genieten (zie *Overige (broed)vogelsoorten*). De locatie van de spechtengaten is ongeschikt voor de schuwe zwarte specht en middelste bonte specht. Daarnaast is het habitat niet geschikt voor de hiervoor genoemde soorten en kleine bonte specht. Deze soorten komen voor in oude bossen. De aanwezigheid van (jaarrond beschermde) nesten van zwarte specht, middelste bonte specht en kleine bonte specht kan op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2: Impressie van de zuidelijke houtwal net buiten het plangebied (bovenaan) inclusief de ingerotte boomtak (rechtsonder) en een impressie van de boom met verscheidene spechtengaten aan de zuidwestkant van het plangebied (linksonder).

Gebouwbroeders (inclusief nader onderzoek kerkuil)
Het plangebied is gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten van vogelsoorten die over het algemeen in bebouwing tot broeden komen, zoals huismus, ringmus, gierzwaluw, huiszwaluw en kerkuil. In de directe omgeving van het plangebied (<5 km) zijn recent (<5 jaar) de volgende jaarrond beschermde gebouwbroeders waargenomen: gierzwaluw, huismus, ringmus, huiszwaluw, boerenzwaluw en kerkuil (bron: NDFF).

Binnen het plangebied staan geen kunstmatige bouwwerken waar dergelijke soorten in tot broeden kunnen komen. Er kunnen wel diverse gebouwbroeders tot broeden komen in de omliggende gebouwen, zoals huismus en gierzwaluw. In de kapschuur ten westen van het plangebied kunnen ook boerenzwaluwen tot broeden komen. Al deze soorten zijn cultuurvolgers en enige mate van verstoring gewend in vergelijking met andere vogelsoorten. Het betreft in dit geval echter een groot project. Indien de werkzaamheden plaatsvinden binnen het broedseizoen van de genoemde soorten, kunnen negatieve effecten niet op voorhand worden uitgesloten.

Verder kunnen de kapschuur ten westen van het plangebied en het bijgebouw van Kerkstraat 18 met een open zolderraam dienen als verblijfplaats voor een kerkuil, al dan niet binnen een netwerk aan verblijfplaatsen in de omgeving. De kerkuil is als laatste in de nabije omgeving van het plangebied gezien in 2017 in de kapschuur (bron: NDFF). Hierna is de kerkuil niet meer waargenomen op deze locatie. De kans dat de kerkuil in de kapschuur of in het bijgebouw van Kerkstraat 18 verblijft is, op basis van het ontbreken van recentere waarnemingen, in onze optiek zeer klein. De kapschuur en het bijgebouw blijven daarnaast onaangetast binnen het planvoornemen. Daarbij heeft de initiatiefnemer aangegeven dat de werkzaamheden uitsluitend bij daglicht worden uitgevoerd en extra lichtuitstraling richting de omgeving wordt vermeden, waardoor er 's nachts geen sprake is van eventuele verstoring.
De toekomstige woningen kunnen de aanvliegroute van de mogelijke verblijfplaats van kerkuil in het bijgebouw van Kerkstraat 18 dreigen te versperren. Om te voorkomen dat er een mogelijke verblijfplaats van kerkuil slechter te bereiken wordt voor de kerkuil als gevolg van het planvoornemen, heeft de initiatiefnemer er voor de zekerheid voor gekozen om een kerkuil-check uit te laten voeren.

Tijdens deze kerkuil-check is er gelet op sporen van kerkuil, zoals braakballen en krijtsporen. Het bijgebouw is van binnen bekeken. Het open raam van het bijgebouw komt uit op een kleine zolder (Figuur 2.4). Deze zolder wordt nauwelijks betreden gaf de eigenaar aan, waardoor er sprake is van zeer weinig verstoring. Er zijn steunbalken en er is een plaat net boven het open raam, wat een geschikte broedplaats van kerkuil had kunnen zijn. Er zijn echter geen braakballen, uitwerpselen, veren of sporen van een nest aangetroffen. Er waren alleen resten cement, piepschuim en andere resten gevonden. Om te voorkomen dat een kerkuil zich hier in de toekomst vestigt en mogelijk verstoord wordt als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden, adviseren we om het zolderraam af te dichten. De initiatiefnemer heeft laten weten dat dit inmiddels is uitgevoerd. Hierdoor kan de aanwezigheid van kerkuil in dit bijgebouw worden uitgesloten.

De kans dat er een kerkuil verblijft in de kapschuur ten westen van het plangebied is zeer klein. Desalniettemin wordt er rekening gehouden met de eventuele aanwezigheid van een kerkuil, onder andere door ecologische begeleiding (zie Hoofdstuk 3).

Figuur 2.3: Links is de kapschuur ten westen van het plangebied te zien waar boerenzwaluwen tot broeden kunnen komen en mogelijk een kerkuil verblijft. Rechts is het bijgebouw ten noorden van het plangebied te zien met een open raam die leidt tot een zolder. Op de zolder zijn geen sporen van kerkuil aangetroffen.

Figuur 2.4: Plaat schuin boven het open raam met hierop gruis en puin. Geen sporen van kerkuil aanwezig.

Overige jaarrond beschermde nesten
Naast gebouwbroeders en boombroeders zijn er ook grondbroeders. Diverse weidevogels zijn sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet vanaf 1 januari 2024 aangewezen als 'categorie 5' soorten door provincie Fryslân. In de directe omgeving van het plangebied (<5 km) zijn recent (<5 jaar) de volgende jaarrond beschermde grondbroeders waargenomen: kraanvogel, grutto, scholekster en paapje (bron: NDFF). Het gaat hier echter om gebieden die specifiek op weidevogels gericht zijn waar deze tot broeden komen. Daarnaast bestond het plangebied tot afgelopen zomer uit een maïsakker en wordt het gebied goed gedraineerd middels diverse sloten en greppels. Ook grenst het aan bebouwd gebied en loopt er een pad langs waar fietsers, wandelaars en honden langslopen, waardoor er sprake is van onvoldoende rust voor grondbroeders. Op basis van deze habitatkenmerken en verspreidingsgegevens wordt het plangebied ongeschikt geacht voor beschermde weidevogels.

- Onder voorwaarde dat er **<u>buiten het broedseizoen gewerkt wordt</u>**, kunnen negatieve effecten op bosuil als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op voorhand worden uitgesloten. Indien dit niet mogelijk is, kunnen negatieve effecten op bosuil niet op voorhand worden uitgesloten.
- Onder voorwaarde dat er **<u>onder ecologische begeleiding gewerkt wordt</u>**, kunnen negatieve effecten op gebouwbroeders (huismus, ringmus, gierzwaluw, boerenzwaluw en een eventueel aanwezige kerkuil) als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op voorhand worden uitgesloten.

Nader onderzoek kerkuil
- De aanwezigheid van kerkuil in het bijgebouw kan op basis van de resultaten van de kerkuil-check uitgesloten worden. Om te voorkomen dat een kerkuil zich hier in de toekomst vestigt en mogelijk verstoord wordt als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden, adviseren we om het zolderraam af te dichten. De initiatiefnemer heeft laten weten dat dit inmiddels is uitgevoerd. Hierdoor kan de aanwezigheid van kerkuil in dit bijgebouw worden uitgesloten.

Overige (broed)vogelsoorten
Naast op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is het plangebied ook beoordeeld op waarden voor broedvogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Het plangebied en de omgeving daarvan biedt broedmogelijkheden voor deze vogelsoorten. Zo kunnen er soorten als ekster, zwarte kraai, merel en houtduif tot broeden komen in de bomen binnen het plangebied. Ook is er een boom aanwezig met meerdere spechtengaten die mogelijk dient als nestplaats van grote bonte specht. De nesten van deze soorten genieten in het geval van dit plangebied geen jaarronde bescherming, maar zijn wel beschermd wanneer er sprake is van een actief broedgeval. Dit broedproces vindt over het algemeen plaats in de broedperiode, welke grofweg loopt van 15 maart tot 15 juli. Deze periode kan echter eerder beginnen of later eindigen, afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden. Wat van belang is, is of er sprake is van een actief broedgeval. Zo ja, dan is deze beschermd.

- Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen andere vogelsoorten tot broeden komen waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, maar wel beschermd zijn tijdens het broedproces (grofweg 15 maart - 15 juli).
- Buiten het broedseizoen werken voorkomt verstoring van eventuele broedende vogels.

2.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Vleermuizen verblijven in Nederland over het algemeen in bomen, in gebouwen of in andere kunstmatige bouwwerken. In bomen verblijven vleermuizen vaak in oude spechtengaten of gaten die binnenin een boom zijn doorgerot als het gevolg van bijvoorbeeld het afbreken van takken. De bomen binnen en vlak buiten het plangebied werden gecontroleerd op aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte boomholten.

In de directe omgeving van het plangebied (<5 km) zijn recent (<5 jaar) de volgende jaarrond beschermde boombewonende vleermuizen waargenomen: gewone en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en franjestaart (bron: NDFF). Er zijn enkele holten aangetroffen in de bomen langs de Dollerwijk (Figuur 2.5). De meeste holten zijn relatief kleine ingerotte holten waar gewone of ruige dwergvleermuis in kan verblijven. De boom met spechtengaten aan de zuidwestkant van het plangebied, bevat geschikte holten voor gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis en mogelijk de franjestaart. Binnen het planvoornemen worden de betreffende bomen behouden. Wel kunnen werkvoertuigen de aanvliegroute van de holten blokkeren. Zolang de aanvliegroutes vrij blijven tijdens en na de werkzaamheden, kunnen negatieve effecten op verblijfplaatsen van boom-bewonende vleermuizen als gevolg van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten.

Verder zijn er holten aangetroffen in de bomen in het meest noordelijke deel van het plangebied. Binnen het planvoornemen worden de berken in dit meest noordelijke deel van het plangebied gekapt. Deze bomen zijn gecontroleerd op geschikte holten voor boombewonende vleermuizen. De aangetroffen holten zijn onvoldoende ingerot of naar beneden ingerot. Hierdoor worden ze ongeschikt geacht als verblijfplaats voor vleermuizen die doorgaans in bomen verblijven. Op basis hiervan kan de aanwezigheid van geschikte holten voor boombewonende vleermuizen in de betreffende bomen op voorhand worden uitgesloten. Negatieve effecten op (verblijfplaatsen van) boombewonende vleermuizen binnen het meest noordelijke deel van het plangebied als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

Binnen de invloedssfeer van het planvoornemen bevinden zich geen kunstmatige bouwwerken waar gebouwbewonende vleermuizen kunnen verblijven. De omliggende gebouwen liggen daarnaast op voldoende afstand. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouw-bewonende vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.5: Aangetroffen boomholtes binnen plangebied.

Figuur 2.6: Twee van de aangetroffen ongeschikte holten voor vleermuizen in de berken in het meest noordelijke deel van het plangebied die binnen het planvoornemen gekapt worden.

Foerageergebieden en vliegroutes
Ook foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd, indien deze van essentieel belang zijn voor de instandhouding van een populatie vleermuizen in de omgeving. Als vliegroutes worden doorgaans lijnvormige landschapselementen gebruikt, zoals bomenlanen, houtwallen, watergangen en gebouwenrijen.

Er zijn twee bomenrijen die mogelijk dienen als vliegroute. De één (zuidkant) is echter zeer kort en de ander (westkant) bevat veel grote ruimtes tussen individuele bomen in. Daarnaast zijn er voldoende alternatieve soortgelijke vliegroutes, zoals omliggende doorlopende bomenrijen, waardoor hier geen sprake is van een essentiële vliegroute voor vleermuizen.
Mogelijk dient de Dollerwijk wel als essentiële vliegroute voor vleermuizen. Binnen het planvoornemen blijft de Dollerwijk onaangetast. Echter kan de uitstraling van extra kunstlicht tussen zonsondergang en zonsopgang richting de Dollerwijk tijdens de actieve periode van vleermuizen zorgen voor verstoring. Mits extra lichtuitstraling tussen zonsondergang en zonsopkomst richting de Dollerwijk tijdens de actieve periode van vleermuizen voorkomen wordt, kunnen negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen op voorhand worden uitgesloten.

De watergangen en bomenrijen binnen de invloedssfeer van het plangebied dienen mogelijk als foerageergebied voor vleermuizen. Echter zijn er voldoende alternatieve soortgelijke foerageergebieden, zoals omliggende agrarische graslanden omringd met bomenrijen en nabije bosschages en bospercelen. Negatieve effecten op foerageergebied van vleermuizen als gevolg van het planvoornemen kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten.

- Mits de **aanvliegroutes van de boomholten langs de Dollerwijk vrij blijven**, kunnen negatieve effecten op boombewonende vleermuizen op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen binnen de invloedsfeer van het planvoornemen kan op voorhand worden uitgesloten.
- Mits er **geen extra kunstlicht tussen zonsondergang en zonsopkomst wordt uitgestraald richting de Dollerwijk tijdens de actieve periode van vleermuizen**, kunnen negatieve effecten op essentiële vliegroutes van vleermuizen als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van essentieel foerageergebied kan op voorhand worden uitgesloten.

Overige zoogdieren
Het plangebied is tevens gecontroleerd op de aanwezigheid van (geschikt habitat van) overige beschermde soorten zoogdieren. In de directe omgeving (<5 km) zijn recent de volgende beschermde zoogdieren waargenomen: bever, otter, boommarter, bunzing, damhert, das, waterspitsmuis en wezel (bron: NDFF). De aanwezigheid van veel van deze overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten op basis van habitateigenschappen. Binnen het plangebied zijn geen knaagsporen of sleepsporen van bevers gevonden. Daarnaast ontbreek voldoende oevervegetatie en dekking in de vorm van struweel of bosschage direct langs de watergangen voor waterspitsmuis. Tijdens het veldbezoek zijn er geen eekhoornnesten of geschikte holten voor boommarter waargenomen. Ook zijn er geen spraints of andere sporen van otter aangetroffen binnen het plangebied. Mogelijk trekt er sporadisch een damhert door het plangebied. Er is echter sprake van voldoende alternatief foerageergebied voor damhert in de nabije omgeving. Op basis van het hiervoor benoemde kan de aanwezigheid van (essentieel leefgebied van) bever, otter, boommarter, damhert en waterspitsmuis worden uitgesloten.

Das (inclusief nader onderzoek)
Binnen het plangebied zijn enkele wroetsporen van de das (Figuur 2.7) en een dassenwissel (Figuur 2.8) aangetroffen langs de oostelijke rand van het plangebied. Dit duidt erop dat het plangebied deel is van het leefgebied van das. Mogelijk dienen gevallen maiskolven als voedsel voor das. Er zijn echter geen dassenburchten of dassenpijpen aangetroffen in of rondom het plangebied.

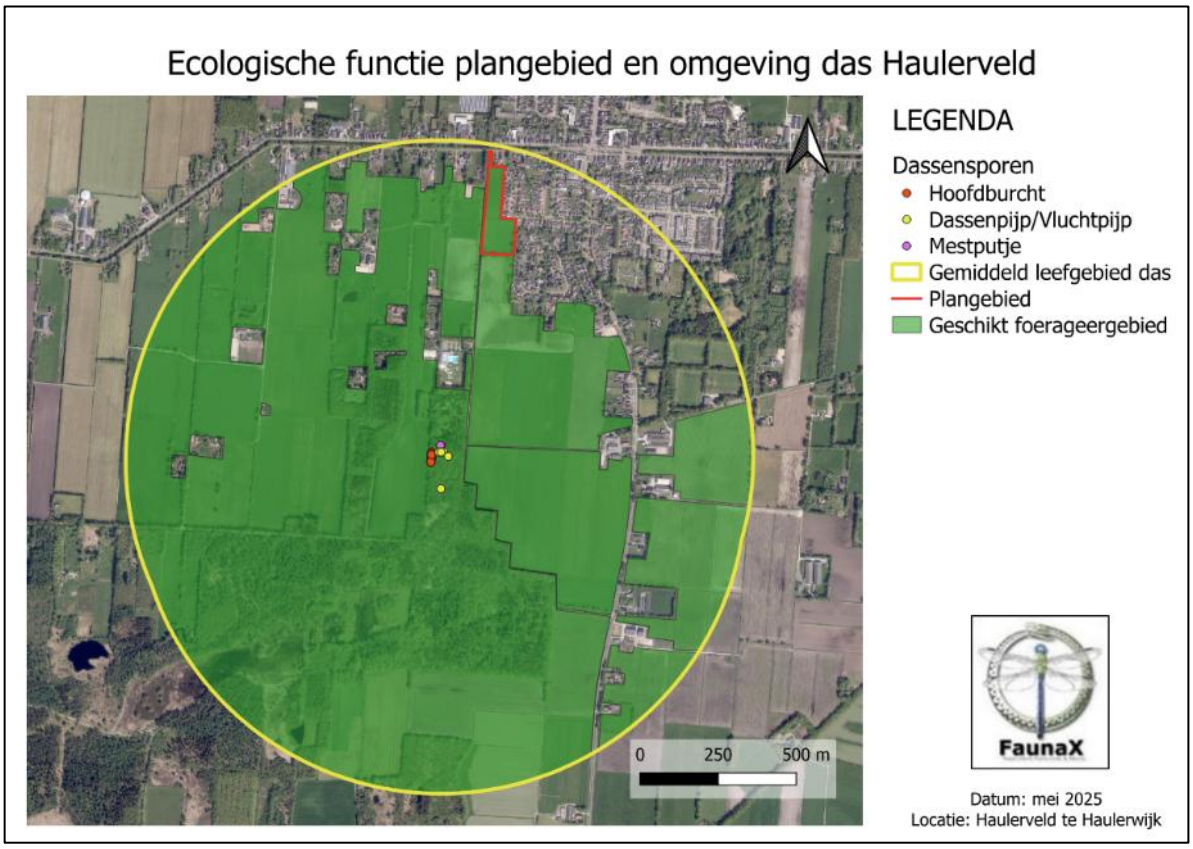

Figuur 2.7: Aangetroffen wroetsporen van das langs de oostkant van het plangebied.

Figuur 2.8: Aangetroffen dassenwissel langs de oostkant van het plangebied.

Er kon door middel van het eerste veldbezoek met bijbehorende bureauonderzoek niet vastgesteld worden of het plangebied onderdeel uitmaakte van essentieel foerageergebied van das. Daarom is er nader onderzoek das uitgevoerd, waarbij er in de omgeving van het plangebied is gezocht naar sporen van das en naar de locatie van een eventuele dassenburcht.

Figuur 2.9: Ecologische functiekaart van het plangebied en de omgeving van das.

De bovenstaande ecologische functiekaart (Figuur 2.9) laat zien waar het plangebied zich bevindt ten opzichte van de gevonden hoofdburcht (Figuur 2.13, 2.14, 2.15 en 2.16). Deze

hoofdburcht bevindt zich aan de rand van het Blauwe Bos en een agrarisch veld in de steile kant van een droogstaande sloot. Water kan hierdoor makkelijk afgevoerd worden. Ook ligt de hoofdburcht op een afgelegen plek met weinig verstoring door bijvoorbeeld honden, mensen en verkeer.

Op een afstand van circa 40 meter zijn meerdere verse mestputjes gevonden met dassenuitwerpselen (Figuur 2.17). Dit in combinatie met de grote burcht, de nabijgelegen vluchtpijpen (Figuur 2.11 en 2.12) en de vele wroetsporen (Figuur 2.10) geeft aan dat het hier gaat om een hoofdburcht die actief in gebruik is. De hoofdburcht ligt op circa 360 meter afstand van het plangebied.

In de kaart is te zien welk gebied kan dienen als foerageergebied voor de das. Een das heeft een territorium van circa 30 tot 600 hectare in gebieden waar voedsel schaarser is. Er is geen sprake van een marginaal gebied (met een klein voedselaanbod). Op basis hiervan is er een gebied van 300 hectare rondom de hoofdburcht genomen. Rondom deze hoofdburcht moet er binnen 500 meter tot enkele kilometers, voldoende foerageergebied aanwezig zijn. In de omgeving van de dassenburcht is er sprake van bos, houtwallen, graslanden en maïsvelden. Het plangebied valt binnen dit gebied en dient als grasland en maïsveld. Binnen het plangebied zijn de bovengenoemde dassensporen aangetroffen (Figuur 2.7 en 2.8). Langs het plangebied loopt een pad dat doorloopt tot aan het Blauwe Bos. Langs dit pad zijn tijdens het nader onderzoek veel wroetsporen aangetroffen, die steeds duidelijker en frequenter waren des te dichter bij het Blauwe Bos (Figuur 2.10).

Op basis van de ecologische functiekaart is berekend hoeveel percentage het plangebied is van het gehele foerageergebied van de das. In totaal is er 2.674.943 m² aan foerageergebied voor das. Het plangebied vormt 21.212 m² van dit foerageergebied. Dit staat gelijk aan 0,8% van het totale foerageergebied. Dit houdt in dat er geen sprake is van een significant onderdeel van het foerageergebied (>5%). De sporen laten zien dat de das gebruik maakt van het plangebied, maar het plangebied dient niet als essentieel foerageergebied voor das.
Negatieve effecten op essentieel foerageergebied en verblijfplaatsen das worden op basis van het eerste veldbezoek en het nader onderzoek uitgesloten. De das kan sporadisch door het plangebied trekken tijdens (en na) de voorgenomen werkzaamheden. Hierbij geldt de algemene zorgplicht.

Figuur 2.10: Wroetspoor langs de weg tussen plangebied en Blauwe Bos.

Figuur 2.11: Losse dassenpijp/ vluchtpijp onder houtwal in Blauwe Bos.

Figuur 2.12: Losse dassenpijp/vluchtpijp onder houtwal in Blauwe Bos.

Figuur 2.13: Mogelijke uitgangen van de hoofdburcht.

Figuur 2.14: Spoor richting dassenpijp/uitgang hoofdburcht (zie Figuur 14 rechter foto).

Figuur 2.15: Locatie hoofdburcht aan de rand van Blauw Bos en agrarisch gebied.

Figuur 2.16: Impressie van de gangen en dassenpijpen behorende tot de hoofdburcht.

Figuur 2.17: Mestputjes van das op kleine afstand van hoofdburcht

Kleine marterachtigen
Sinds het ingaan van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn de kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn niet langer vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen binnen de provincie Fryslân. Van deze drie soorten zijn recente (<5 jaar) waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied (bron: NDFF).

Het leefgebied van kleine marterachtigen wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van genoeg dekking, bijvoorbeeld in de vorm van rietkragen of struiken. Binnen het plangebied loopt een dassenwissel en een momenteel droogstaande greppel die deels overdekt wordt met struweel (Figuur 2.18). Dit vormt voldoende dekking voor kleine marterachtigen om het plangebied te gebruiken als foerageergebied of om er doorheen te trekken. Daarnaast is er een hol aangetroffen langs de oostrand van het plangebied die mogelijk dient als verblijfplaats van een bunzing, een uitgegraven muizenhol en prooiresten van vermoedelijk een kleine marterachtige (Figuur 2.19 en 2.20). Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van essentieel leefgebied van kleine marterachtigen. Significant negatieve effecten op essentieel leefgebied van kleine marterachtigen als gevolg van het planvoornemen kunnen daarom niet op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.18: Impressie van geschikte dekking voor bunzing, wezel en hermelijn.

Figuur 2.19: Waargenomen uitgegraven muizenhol langs de oostkant van het plangebied.

Figuur 2.20: Aangetroffen bunzinghol aan de noordkant van het plangebied.

Binnen het plangebied kunnen tevens zoogdiersoorten aanwezig zijn die binnen de provincie Fryslân ten tijde van dit schrijven zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, zoals de haas, ree, egel en veldmuis. Voor deze soorten dient men zich te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (Bijlage I).

- De aanwezigheid van (leefgebied van) wezel, hermelijn en bunzing binnen het plangebied kan **niet** op voorhand worden uitgesloten.
- De aanwezigheid van overige beschermde zoogdiersoorten binnen het plangebied kan wel op voorhand worden uitgesloten.
- In het plangebied kunnen andere licht beschermde soorten voorkomen. Voor deze soorten geldt een provinciale vrijstelling in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen, maar geldt wel de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

Nader onderzoek Das
- Het plangebied maakt **geen** onderdeel uit van essentieel foerageergebied das. Negatieve effecten worden op basis van de resultaten van het nader onderzoek uitgesloten. Houdt wel rekening met de algemene zorgplicht.

2.4 Reptielen

Het plangebied is tevens gecontroleerd op waarden voor beschermde reptielen. In de directe omgeving (<5 km) zijn recent de volgende beschermde reptielen waargenomen: adder, gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis en ringslang (bron: NDFF). Deze waarnemingen zijn echter strikt gebonden aan bosrijke, waterrijke (met geleidelijke oevers) gebieden met zandgrond. Hier is geen sprake van binnen het plangebied. Ook ontbreken habitatkenmerken, zoals voldoende struweel, open zand en broedhopen. Daarnaast dient het plangebied als maisakker of grasland die intensief wordt beheerd en bemest. Op basis van deze gegevens kan de aanwezigheid van (het leefgebied van) de in Nederland voorkomende beschermde reptielen binnen het plangebied worden uitgesloten.

- De aanwezigheid van (leefgebied van) reptielen binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.

2.5 Amfibieën

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor beschermde amfibieën. In de directe omgeving (<5 km) zijn recent de volgende beschermde amfibieën waargenomen: alpenwatersalamander, boomkikker, heikikker, poelkikker en rugstreeppad (bron: NDFF). Aan de westkant van het plangebied loopt de Dollerwijk, de enige watergang rondom het plangebied die jaarrond water vasthoudt (Figuur 2.21). Het betreft hier echter een waterschapssloot die regelmatig gehekkeld wordt, waardoor voldoende oevervegetatie en watervegetatie voor beschermde amfibieën ontbreekt. Daarnaast wordt het plangebied regelmatig bemest, waardoor er sprake is van mestuitspoeling naar de watergang. Hierdoor kan de aanwezigheid van alpenwatersalamander, boomkikker, heikikker, rugstreeppad en poelkikker worden uitgesloten, aangezien deze soorten in voedselarm water voorkomen. Op basis van deze gegevens kan de aanwezigheid van beschermde amfibieën binnen het plangebied worden uitgesloten.

Er komen wel vrijgestelde amfibieën voor in de Dollerwijk. Tijdens het veldbezoek zijn meerdere bruine kikkers waargenomen. Daarnaast zijn gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander recent in de directe omgeving waargenomen (bron: NDFF). Hoewel deze soorten zijn vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen, dient men zich wel te houden aan de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

Figuur 2.21: Dollerwijk langs de westkant van het plangebied.

- De aanwezigheid van (leefgebied van) beschermde amfibieën binnen het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten.
- Voor andere, licht beschermde, vrijgestelde soorten geldt de specifieke zorgplicht voor ruimtelijke ingrepen (zie Bijlage I).

2.6 Vissen

Het plangebied is gecontroleerd op waarden voor de in Nederland voorkomende groep beschermde zoetwatervissen. In de directe omgeving (<5 km) is recent (<5 jaar) de grote modderkruiper waargenomen. Deze vis leeft in ondiepe sloten met een dikke sliblaag en veel watervegetatie. Van veel watervegetatie is geen sprake, zoals in de paragraaf over amfibieën benoemd is. Daarnaast wordt de Dollerwijk niet aangetast tijdens en na de werkzaamheden. Significant negatieve effecten op het leefgebied van de grote modderkruiper als gevolg van het planvoornemen kunnen op basis van bovenstaande op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op (leefgebied van) grote modderkruiper als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

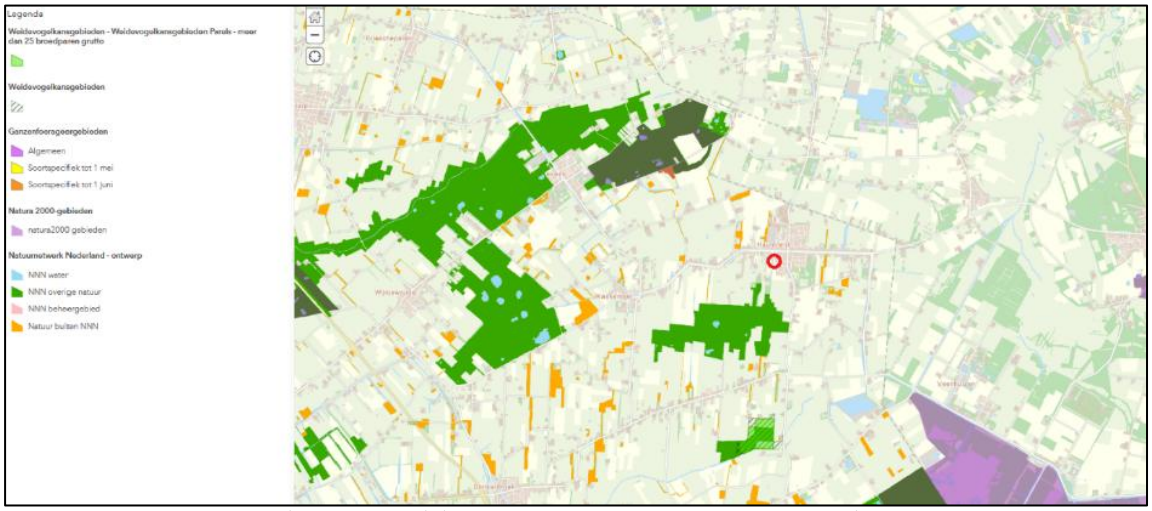
2.7 Ongewervelden

De meeste onder de Omgevingswet beschermde soorten ongewervelden, zoals dagvlinders, libellen, mollusken of (water)kevers hebben zeer specifieke habitateisen die in specifieke biotopen worden aangetroffen. Van dergelijke habitateigenschappen is binnen het plangebied geen sprake. Zo is er geen geschikt habitat voor waardplanten van beschermde vlinders, doordat het gebied gedomineerd wordt door grassen, intensief beheerd wordt en tot voor kort als maisakker diende. Ook worden er geen (geschikte) waterlichamen aangetast waarin beschermde libellen zich voort kunnen planten. Negatieve effecten op (leefgebied van) beschermde ongewervelden als gevolg van het planvoornemen kunnen op voorhand worden uitgesloten.

- Negatieve effecten op leefgebied van beschermde ongewervelden als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.8 Gebiedsbescherming

Tijdens de bureaustudie is er geen vorm van gebiedsbescherming naar voren gekomen die betrekking heeft op het plangebied. Het plangebied is niet aangewezen als weidevogelkansgebied, ganzenfoerageergebied en is daarnaast geen onderdeel van het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voormalige EHS) of een Natura 2000-gebied (bron: Kaartenkijkdoos provincie Fryslân). In Figuur 2.22 is het plangebied (rood omcirkeld) te zien in verhouding tot de omliggende beschermde gebieden.

Figuur 2.22: Het plangebied (rood omlijnd) (bron: Kaartenkijkdoos provincie Fryslân).

- Negatieve effecten op overige beschermde gebieden (anders dan effecten als gevolg van stikstofuitstoot) kunnen naar ons inzicht op voorhand worden uitgesloten.

Stikstofgevoeligheid

Het plangebied bevindt zich op circa 2,7 km van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Bakkeveense Duinen (bron: Kaartenkijkdoos provincie Fryslân). Binnen het planvoornemen worden meerdere woningen gerealiseerd. Daarnaast kan het toekomstige woon-werkverkeer binnen het plangebied zorgen voor extra stikstofuitstoot. Hierbij komt waarschijnlijk extra stikstof vrij, bijvoorbeeld als gevolg van de inzet van mobiele werktuigen. Er is voor de voortgang van het project een AERIUS-berekening benodigd.

Deze AERIUS-berekening is reeds uitgevoerd door BügelHajema Adviseurs. Daaruit is naar voren gekomen dat de stikstofdepositie binnen beschermde Natura 2000-gebieden minder dan 0,00 mol/ha/jr bedraagt. Hieruit is te concluderen dat het aanvragen van een vergunning betreffende de uitstoot van extra stikstof niet nodig is.

- Er is een AERIUS-berekening uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat het planvoornemen minder dan 0,00 mol/ha/jr bedraagt. Er is geen vergunning benodigd.

2.9 Houtopstanden

Als er een (deel van een) houtareaal wordt gekapt van meer dan 10 are (1000 m²) of een (deel van een) bomenrij van meer dan twintig bomen buiten de bebouwingscontour houtkap kan er sprake zijn van een meld- en/of herplantingsplicht. Binnen het plangebied wordt minder dan 1000 m² aan bomen gekapt en worden geen bomen gekapt die onderdeel uitmaken van een rij van meer dan twintig bomen. Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

- Er is geen sprake van een meld- en/of herplantingsplicht.

3 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

3.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Omgevingswet, onder het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna Bal) zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies, etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarop eventueel in de toekomst geplande werkzaamheden van negatieve invloed kunnen zijn.

Tabel 3.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art 11.37 Bal	Art. 11.46 Bal	Art. 11.54 Bal	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Bosuil	Mogelijk	X				Vergunningsaanvraag.
Vogels	Gebouwbroeders (indirect)	Mogelijk	X				Werken onder begeleiding van een ecoloog.
Vogels	Algemene Broedvogels (waaronder grote bonte specht)	Mogelijk	X				Werken onder begeleiding van een ecoloog.
Zoogdieren	Boom-bewonende vleermuissoorten	Mogelijk			X		Aanvliegroute naar bomen met holten langs Dollerwijk vrijlaten. Anders → Nader Onderzoek.
Zoogdieren	Verscheidenen vleermuissoorten	Mogelijk			X		Mogelijk essentiële vliegroute Dollerwijk. Vermijd extra kunstlichtuitstraling richting Dollerwijk tussen zons-ondergang en zonsopkomst in de actieve periode van vleermuizen. Anders → Nader Onderzoek
Zoogdieren	Bunzing, hermelijn & wezel	Ja			X		Vergunningsaanvraag.
Overige soortgroepen	Overige soorten	Ja				X	Specifieke zorgplicht.

Tabel 3.2: Overzicht vervolgstappen wat betreft nader onderzoek kerkuil en das.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art 11.37 Bal	Art. 11.46 Bal	Art. 11.54 Bal	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Kerkuil	Nee	X				Sluit het open raam van het bijgebouw af om de toekomstige aanwezigheid van kerkuil tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Dit is inmiddels uitgevoerd. Om verstoring van een mogelijk aanwezige kerkuil in de kapschuur te voorkomen, adviseren we onder begeleiding van een ecoloog te werken.
Overige zoogdieren	Das	Ja			X		Het plangebied vormt geen essentieel leefgebied voor das. Er zijn geen vervolgstappen benodigd.

3.2 Effectbespreking en aanbevelingen Quickscan

Bosuil
Mogelijk broedt de bosuil in de eikenboom aan de zuidzijde van het plangebied, waar een afgebroken tak naar binnen toe is gerot. Nesten van bosuilen zijn jaarrond beschermd. Mogelijk zorgt het planvoornemen voor verstoring en/of het verloren gaan van het mogelijk aanwezige nest. Werken buiten het broedseizoen van bosuil (januari – maart) kan verstoring voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, adviseren we om nader onderzoek uit te laten voeren om de aanwezigheid van een jaarrond beschermd bosuilnest aan te tonen, dan wel niet uit te sluiten. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is. De initiatiefnemer heeft ervoor gekozen om direct over te gaan tot een vergunningsaanvraag. Hierbij wordt ervanuit gegaan dat er een jaarrond beschermd nest van bosuil aanwezig is in de betreffende boom net buiten het plangebied. Hiervoor worden passende mitigatie- en compensatiemaatregelen genomen. Deze vergunningsaanvraag dient goedgekeurd te worden door bevoegd gezag, provincie Fryslân.

Gebouwbroeders (indirect)
Aan de noord-, oost-, en westzijde van het plangebied liggen meerdere woningen. Het planvoornemen kan zorgen voor verstoring van diverse gebouwbroeders in omliggende gebouwen. We adviseren om buiten het broedseizoen te werk te gaan om verstoring te voorkomen. Voor huismus, ringmus, gierzwaluw, boerenzwaluw en kerkuil gezamenlijk geldt dat er buiten de periode maart t/m augustus gewerkt zou moeten worden. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten dit broedseizoen uit te voeren. Daarom adviseren we om de voorgenomen werkzaamheden onder ecologische begeleiding uit te voeren. Indien er sprake is van verstoring van een mogelijk aanwezige kerkuil of van actieve broedgevallen van gebouwbroeders, wordt hier op een passende en ecologisch verantwoorde manier mee omgegaan. Daarnaast heeft de initiatiefnemer aangegeven dat lichtuitstraling richting de kapschuur wordt vermeden en de werkzaamheden uitsluitend overdag plaatsvinden, wat verstoring van een eventueel aanwezige kerkuil in de kapschuur voorkomt.

Algemene broedvogels
Binnen en vlak buiten het plangebied kunnen vogelsoorten broeden, waarvan de nesten geen jaarronde bescherming genieten, bijvoorbeeld grote bonte specht. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt over het algemeen de periode van 15 maart-15 juli aangehouden. Afhankelijk van de soort en klimatologische omstandigheden kunnen soorten echter eerder of later in het jaar tot broeden komen. Wat voor deze soorten van belang is, is of er sprake is van een broedgeval. Zo ja, dan is deze altijd beschermd. De initiatiefnemer heeft aangegeven dat het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. We adviseren om de voorgenomen werkzaamheden onder ecologische begeleiding uit te voeren.

Vleermuizen
Het plangebied bevat meerdere boomholten en ingerotte holten die geschikt zijn voor gewone en ruige dwergvleermuis. Ook bevat het een boom met spechtengaten. Deze is mogelijk ook geschikt voor gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en franjestaart. Het betreft diverse bomen langs de Dollerwijk die binnen het planvoornemen behouden blijven. Wel kunnen werkvoertuigen de aanvliegroute blokkeren. We adviseren daarom geen werkvoertuigen tussen zonsondergang en zonsopgang direct tegen of naast bomen van de westelijke bomenrij te laten staan. Als dit niet mogelijk is, is er nader onderzoek nodig. De onderzoeksperiodes en -

methoden zijn zeer uiteenlopend, afhankelijk van welke holten geblokkeerd worden en in welke periode.

Verder kan de Dollerwijk dienen als essentiële vliegroute. De Dollerwijk blijft intact, maar de uitstoot van extra kunstlicht richting de watergang kan leiden tot verstoring van de vliegroute van verscheidene vleermuizen. We adviseren daarom de uitstraling van extra kunstlicht in de richting van de Dollerwijk tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de actieve periode van vleermuizen (april – oktober) te vermijden, zowel tijdens de werkzaamheden als bij het toekomstig gebruik van de woningen.

Bunzing, hermelijn en wezel
De aanwezigheid van (leefgebied van) bunzing, hermelijn en wezel binnen het plangebied kan niet op voorhand worden uitgesloten. Vanaf de ingang van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn deze soorten binnen de provincie Fryslân niet langer vrijgesteld voor ruimtelijke ingrepen. Voor wat betreft deze soorten zijn naar ons inzicht vervolgstappen benodigd voor de voortgang van het project. Voor wat betreft deze soorten kan binnen de provincie Fryslân worden gekozen voor een tweetal vervolgtrajecten: nader onderzoek of direct overgaan tot een vergunningsaanvraag. De initiatiefnemer heeft ervoor gekozen om direct over te gaan tot een vergunningsaanvraag. Hierbij wordt het nader onderzoek overgeslagen en wordt ervanuit gegaan dat kleine marterachtigen binnen het plangebied aanwezig zijn. Er worden passende compensatie- en mitigatiemaatregelen voor kleine marterachtigen genomen. De vergunningsaanvraag dient goedgekeurd te worden door bevoegd gezag, provincie Fryslân.

Overige soorten
Er kunnen soorten voorkomen in het plangebied, waarvoor een vrijstelling geldt voor ruimtelijke ingrepen. Voor deze soorten geldt een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). Deze specifieke zorgplicht schrijft voor dat men bijvoorbeeld verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door altijd zo te werken, dat dieren kunnen ontsnappen en/of deze te verplaatsen naar een geschikt biotoop in de directe omgeving. Hierbij kan gedacht worden aan in een richting werken en rustig te werk gaan. De specifieke zorgplicht geldt voor de fysieke leefomgeving, inclusief elke soort en elk individu in Nederland. Voor de voorwaarden waaraan de vrijstellingen moeten voldoen in het kader van de soorten waarvoor een vrijstelling geldt, wordt verwezen naar Bijlage I.

3.3 Effectbespreking en aanbevelingen nader onderzoek

Kerkuil
Het schuurtje dat grenst aan de noordzijde van het plangebied bevat een open raampje. Uit het nader onderzoek kerkuil bleek dat het schuurtje geschikt is voor kerkuil. Er zijn echter geen sporen aangetroffen, waardoor de aanwezigheid van kerkuil wordt uitgesloten. Om te voorkomen dat een kerkuil zich hier in de toekomst vestigt en mogelijk verstoord wordt als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden, adviseren we om het zolderraam af te dichten. De initiatiefnemer heeft laten weten dat dit inmiddels is uitgevoerd. Hierdoor kan de aanwezigheid van kerkuil in dit bijgebouw worden uitgesloten. De verdere vervolgstappen voor de mogelijk aanwezige kerkuil in de kapschuur zijn beschreven in paragraaf 3.2 onder het kopje ‘gebouwbroeders (indirect)’.

Das
Op basis van het nader onderzoek kan worden uitgesloten dat het plangebied onderdeel uitmaakt van essentieel leefgebied van das. Negatieve effecten op (essentieel leefgebied van) de das kunnen op basis van de resultaten van dit nader onderzoek worden uitgesloten. Mogelijk

trekt de das sporadisch door het plangebied heen. Hiervoor geldt de specifieke zorgplicht. Er zijn geen verdere vervolgstappen benodigd wat betreft das.

- **Kerkuil**: Werken onder ecologische begeleiding, werkzaamheden bij daglicht uitvoeren en lichtuitstraling richting kapschuur vermijden.
- **Das**: Het plangebied is geen onderdeel van essentieel leefgebied van das. Er zijn geen verdere vervolgstappen benodigd voor das.

3.4 Overzicht vervolgstappen

Het planvoornemen kan zonder bezwaren doorgang vinden binnen de kaders van de vigerende natuurwetgeving, mits aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- **Bosuil**: Vergunningsaanvraag.
- **Externe werking gebouwbroeders**: Werken onder ecologische begeleiding, werkzaamheden bij daglicht uitvoeren en lichtuitstraling richting kapschuur vermijden.
- **Algemene broedvogels:** Werken onder ecologische begeleiding.
- **Boom-bewonende vleermuizen:** Vermijd het blokkeren van de aangetroffen boomholtes langs de Dollerwijk tussen zonsondergang en zonsopkomst tijdens de actieve periode van vleermuizen. Anders → Nader Onderzoek.
- **Vleermuizen vliegroute:** Vermijd extra uitstraling van kunstlicht tussen zonsondergang en zonsopkomst in de richting van de Dollerwijk tijdens en na de werkzaamheden. Anders → Nader Onderzoek.
- **Bunzing, hermelijn & wezel:** Vergunningaanvraag.
- **Overige soorten:** Naleven van de specifieke zorgplicht(en).

4 LITERATUUR EN BRONNEN

Bronnen internet

AERIUS-calculator
https://calculator.aerius.nl/

Atlas Leefomgeving Gewaspercelen
https://www.atlasleefomgeving.nl/gewaspercelen-brp

NDFF
https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/

Kaartenkijkdoos Provincie Fryslân
https://www.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=14fdb7eae5844c47914of89c88abdd d3

RAVON
http://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie

SOVON
https://www.sovon.nl/nl

Verspreidingsatlas planten FLORON
http://www.verspreidingsatlas.nl/planten

Vogelbescherming
https://www.vogelbescherming.nl/docs/ed1780d7-ea3b-4aa1-94d0-985928fa9deb.pdf

Waarneming.nl
https://waarneming.nl

Zoogdiervereniging
www.zoogdiervereniging.nl

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Omgevingswet - Soortbescherming

De Omgevingswet draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Omgevingswet verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 11.37 en 11.46 in het Besluit activiteiten leefomgeving, hierna Bal). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Binnen de Omgevingswet vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 Bal) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 11.54 Bal). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder vergunning aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring
Voor alle (op Europees grondgebied) inheemse vogelsoorten, zoals benoemd in artikel 1 van de Vogelrichtlijn geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, opzettelijk te beschadigen, te rapen of nesten van vogels opzettelijk weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort of wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces of wanneer een activiteit van belang is voor de instandhouding van een soort. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen), de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring of noodzakelijke activiteit. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Habitatrichtlijn
Voor alle soorten die zijn opgenomen onder Bijlage IV van de habitatrichtlijn (onderdeel a), Bijlage II van het verdrag van Bern en Bijlage I van het verdrag van Bonn (excl. vogels benoemd onder artikel 1 van de vogelrichtlijn) geldt dat het verboden is om deze in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen, te verstoren, hun eieren te vernielen of te rapen en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast geldt voor de soorten die worden genoemd in Bijlage IV van de habitatrichtlijn (onderdeel b) en Bijlage I van het verdrag van Bern dat het opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen verboden is. Dit verbod is niet van toepassing wanneer de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel. Of dit van toepassing is hangt ook in dit geval af van meerdere factoren, zoals de periode van het jaar waarin jongen worden geworpen, de bloeiperiode, de mate van verstoring en de effecten van het niet uitvoeren van een activiteit. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als noodzakelijke activiteit.

Overige in Nederland beschermde soorten
In Bijlage IX, onderdeel a van het Bal worden nationaal beschermde soorten genoemd. Het is verboden deze opzettelijk te doden of in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers die zijn opgenomen in deze bijlage te vangen. Het is tevens verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van deze soorten opzettelijk te beschadigen en te vernielen. Hiernaast is het verboden om soorten die zijn opgenomen onder onderdeel b van Bijlage IX te plukken, verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen binnen hun natuurlijke verspreidingsgebied. Dit verbod geldt niet voor de soorten bosmuis, huisspitsmuis en veldmuis, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden. Ook geldt dit verbod niet als de activiteit uitvoering geeft aan een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.

Vrijgestelde soorten provincie Fryslân
Hoewel de Omgevingswet een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Omgevingsverordening 2022 door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2023-13499.pdf

Tabel 1. Vrijgestelde Verordening Omgevingswet Provincie Fryslân.

Zoogdieren	*Amfibieën*
Aardmuis	Bastaard (middelste groene) kikker
Bosmuis	Bruine kikker
Dwergmuis	Gewone pad
Dwergspitsmuis	Kleine watersalamander
Egel	Meerkikker
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen
Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Omgevingswet zelf.

De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

a. In het kader van ruimtelijke inrichting, ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
b. In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, luchthavens, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
c. In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
d. In het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten tweede is het van belang dat de vrijstelling alleen van toepassing is als geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is (art. 11.59 Bal) en geen andere bevredigende oplossing voorhanden is (art. 8,74l, lid 1 Besluit kwaliteit leefomgeving, hierna Bkl).

Ten derde geldt de aangewezen vergunningsvrije activiteit voor de in Bijlage 5.1 van de Omgevingsverordening bij betreffende soort genoemde vergunning-vrije activiteiten, middelen en methoden, en indien wordt voldaan aan de aldaar gestelde aanvullende voorschriften.

Ten vierde blijft de zorgplicht, zoals bepaald in artikel 11.27 (Bal) onverminderd van kracht met het toepassen van de hierboven benoemde aangewezen vergunning-vrije activiteit.

Indien bovengenoemde voor ruimtelijke ingrepen vrijgestelde soorten voorkomen binnen een plangebied of buiten een plangebied, maar binnen de invloedsfeer van een planvoornemen, is een vergunning voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht artikel 11.27 Bal
Onder de Omgevingswet zijn twee vormen van zorgplicht benoemd; een algemene zorgplicht en een specifieke zorgplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat overheden, bedrijven en burgers allen verantwoordelijk zijn voor de leefomgeving.

Wanneer sprake is van specifieke rijksregels, bijvoorbeeld in het geval van ruimtelijke ingrepen, wordt deze algemene zorgplicht vervangen door een specifieke zorgplicht (art. 11.27 Bal). In deze specifieke zorgplicht wordt benoemd dat een handeling onder deze specifieke zorgplicht valt als de persoon die de handeling uitvoert weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook het nalaten van een handeling kan onder deze specifieke zorgplicht vallen. De specifieke zorgplicht voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen kan worden opgedeeld in drie stappen voor de persoon die de handeling uitvoert. Deze persoon is verplicht;

- Alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen.
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.
- Als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

Wanneer ruimtelijke ingrepen betrekking hebben op een rijksmonument of werelderfgoed zijn opties b en c niet aan de orde.

Omgevingswet - Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het NatuurNetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS), Natura 2000-gebieden en bijzondere natuurgebieden en landschappen.

NatuurNetwerk Nederland
Strikt genomen valt slechts een deel van het NNN onder de Omgevingswet aangezien dit deels bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk. In artikel 7.8 Bkl zijn instructieregels opgenomen voor de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Deze wezenlijke kenmerken en waarden worden provinciaal vastgesteld conform artikel 7.7 van het Bkl.

Ook het beschermingsregime voor het NNN is uitgewerkt in de Omgevingswet. In artikel 7.8 Bkl wordt beschreven dat de regels, die worden opgesteld door de provincies verzekeren dat in ieder geval de kwaliteit en oppervlakte van het NNN niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het NNN wordt behouden en dat, als binnen het NatuurNetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het NNN, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het NNN behouden blijft.

Natura 2000-gebieden
Indien werkzaamheden worden uitgevoerd die invloed hebben op een Natura 2000-gebied moet onderscheid worden gemaakt tussen een Natura 2000-activiteit en een andere type activiteit. Een Natura 2000-activiteit wordt in artikel 1.1 van de Omgevingswet gedefinieerd als een “activiteit, inhoudende het realiseren van een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied.” Tenzij sprake is van een vergunningsvrij geval dient voor deze activiteiten een voortoets te worden uitgevoerd.

Hoewel voor andere typen activiteiten of voor vergunningsvrije activiteit geen vergunningsplicht geldt, blijft de specifieke zorgplicht voor deze activiteiten van toepassing.

Onder de Omgevingswet wordt het Programma stikstofreductie en natuurverbetering, welke tevens onderdeel was van de voormalige Wet natuurbescherming, voortgezet. Beleidsregels met betrekking tot intern en extern salderen blijven voorlopig onveranderd. Zo vindt vergunningverlening voor Natura 2000-activiteiten met stikstofdepositie plaats aan de hand van stikstofdepositieruimte in AERIUS-register.

Bijzondere natuurgebieden en landschappen
Zowel de staat als provincies kunnen op basis van artikel 2.44 van de Omgevingswet bijzondere natuurgebieden en in het geval van provincies bijzondere landschappen aanwijzen. In het geval van bijzondere nationale natuurgebieden kunnen deze worden aangewezen vooruitlopend op de aanwijzing of begrenzing als Natura 2000-gebied. In het geval van bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen hanteert de betreffende provincie hierin eigen juridische bescherming.
Zo is in sommige provincies een zogenaamde ‘nee, tenzij’-principe van kracht, waardoor sprake is van juridisch beschermingsregime naast het NNN en Natura 2000.

Omgevingswet - Houtopstanden

In Afdeling 11.3 Bal zijn de regels voor de bescherming van houtopstanden en bomenrijen opgenomen. Het vellen van (een deel van) houtopstanden is beschermd door een algemene meldplicht (art. 11.126 Bal) en een her-plantplicht (art. 11.129 Bal). Deze bescherming geldt alleen voor houtopstanden vanaf 10 are en bomenrijen met meer dan 20 bomen, buiten een zogenaamde 'bebouwingscontour houtkap'. Deze moet worden aangewezen in een omgevingsplan en is hierin terug te vinden. Indien dit niet het geval is, kan een voorloper, zoals de bebouwde kom Wet natuurbescherming of Boswet worden geraadpleegd.

Als uitbreiding hierop is tevens een specifieke zorgplicht van kracht voor het vellen van houtopstanden, het her-planten van grond of nadat een houtopstand op een andere manier teniet is gedaan (art. 11.116 Bal). Deze specifieke zorgplicht stelt dat degene die vellings- en herbeplantingsactiviteiten en handel in hout uitvoert of in het bezit is van hout verplicht is om nadelige gevolgen op natuurbescherming, instandhouding areaal houtopstanden in Nederland en de bescherming van landschappelijke waarden achterwege te laten, tenzij dit niet redelijkerwijs kan worden gevergd. Indien hier sprake van is, dienen negatieve effecten zoveel mogelijk te worden beperkt en/of ongedaan te worden gemaakt.

Op deze wetgeving zijn enkele uitzonderingen, naast de reeds genoemde uitzonderingen. Zo zijn houtopstanden op erven of in tuinen, windschermen om boomgaarden, kerstbomen niet ouder dan 20 jaar, kweekgoed, uit populieren of wilgen bestaande wegbeplanting, beplanting langs waterwegen of eenrijige beplantingen langs landbouwgronden, dunningen en beplantingen van populieren, wilgen, essen of elzen voor de productie van biomassa, die tenminste eens in de 10 jaar worden geoogst, bestaan uit minstens 10.000 stoven/ha/beplantingseenheid en die zijn aangelegd na 1 januari 2013 uitgezonderd.